

## تدبر در حدیث و سیره معصومین (علیهم السلام) - استاد ضرابی

\*\*\*\*\*

بسم الله الرحمن الرحيم وصلى الله على محمد وآله الطاهرين

هفدهم ربیع الاول ۱۴۴۵ مطابق با ۱۴۰۲/۷/۱۱

خجسته میلاد پیامبر نور و رحمت محمد مصطفی (ص) و امام جعفر صادق (ع)

را به پیشگاه اهلبیت عصمت و طهارت به ویژه ولی عصر و حجت حق امام زمان (عج) و به همه دوستداران و ارادتمندان به مکتب رسالت و ولایت و همه مسلمانان و ستمدیدگان و محرومین جهان تبریک و تهنیت عرض می کنم.

أَشْهَدُ أَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَحْدَهُ لَا شَرِيكَ لَهُ وَ أَشْهَدُ أَنَّ مُحَمَّدًا عَبْدُهُ وَ رَسُولُهُ وَ أَنَّهُ سَيِّدُ الْأَوَّلِينَ وَ الْآخِرِينَ وَ أَنَّهُ سَيِّدُ الْأَنْبِيَاءِ وَ الْمُرْسَلِينَ اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَيْهِ وَ عَلَى أَهْلِ بَيْتِهِ الْأَيِّمَةِ الطَّيِّبِينَ فَاجْعَلْنِي اللَّهُمَّ بِمُحَمَّدٍ وَ أَهْلِ بَيْتِهِ عِنْدَكَ وَجِيهاً فِي الدُّنْيَا وَ الْآخِرَةِ وَ مِنَ الْمُقَرَّبِينَ يَا مُحَمَّدُ يَا رَسُولَ اللَّهِ يَا أَبِي أَنْتَ وَ أُمِّي يَا نَبِيَّ اللَّهِ يَا سَيِّدَ خَلْقِ اللَّهِ إِنِّي أَتَوَجَّهُ بِكَ إِلَى اللَّهِ رَبِّكَ وَ رَبِّي لِيُغْفِرَ لِي ذُنُوبِي وَ يَقْبَلَ مِنِّي عَمَلِي

ز یک مشرق نمایان شد دو خورشید جهان آرا

که رخت نور پوشاندند بر تن آسمان ها را

دو مرآت جمال حق، دو دریای کمال حق

دو نور لایزال حق، دو شمع جمع محفل ها

امام سجاد علیه السلام فرمودند: « إِنَّ أَهْلَ زَمَانٍ غَيَّبَتْهُ وَ الْقَائِلِينَ بِإِمَامَتِهِ وَ الْمُنتَظِرِينَ لِظُهُورِهِ أَفْضَلُ مِنْ أَهْلِ كُلِّ زَمَانٍ لِأَنَّ اللَّهَ تَبَارَكَ وَ تَعَالَى أَعْطَاهُمْ مِنَ الْعُقُولِ وَ الْأَفْهَامِ وَ الْمَعْرِفَةِ مَا صَارَتْ بِهِ الْغَيْبَةُ عِنْدَهُمْ بِمَنْزِلَةِ الْمَشَاهِدَةِ وَ جَعَلَهُمْ فِي ذَلِكَ الزَّمَانِ بِمَنْزِلَةِ الْمُجَاهِدِينَ بَيْنَ يَدَيِ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ بِالسَّيْفِ- همانا مردم زمان غیبت حضرت مهدی علیه السلام که امامت او را باور دارند و منتظرین ظهور او، از مردم دیگر زمان ها برترند؛ چرا که خدای متعال به آنان عقل و درک و قدرت شناختی داده است که غیبت برایشان چون ظهور است و خداوند آنان را در آن زمان، هم پایه مجاهدینی قرار داده است که در رکاب رسول خداصلی الله علیه وآله شمشیر زده اند.» (کمال الدین و تمام النعمة، ج ۱، ب ۳۱، ص ۵۸۶، ح ۲)

### موضوع تدبر:

چرا خداوند منتظرین ظهور را هم پایه مجاهدینی قرار داده است که در رکاب رسول خداصلی الله علیه وآله شمشیر زده اند؟

### پاسخ اجمالی:

پیوندهای میان پیامبر (ص) و حجت آخرین (عج) مانند: فرزند رسول خدا و شبیه ترین مردم به رسول خدا صلی الله علیه وآله در زمان خود بودن، وحدت در اطاعت و عصیان پیامبرصلی الله علیه وآله، وحدت

در انکار، ثواب انتظار فرج، بعثت و ظهور با فاصله طولانی، مشابهت در خصوصیات زمانه در پیش از ظهور و بعد از آن، داشتن اوصاف مشترک مانند: رحمت، حجت الله، نور الله، دعوت کننده به سوی خدا، خاتم، تلاوت و تفسیر قرآن، مظهر حیات، امان برای همه، شفقت و دلسوزی و غیره می تواند دلیل های موجه این حکم خداوندی باشند.

ای شاه سوار ملک هستی سلطان خرد به چیره دستی

ای ختم پیمبران مرسل حلوائ پسین و ملح اول

سر خیل تویی و جمله خیلند مقصود تویی همه طفیلند

اما تفصیل بیش تر مطلب این است که :

امام مهدی علیه السلام احیا کننده احکام کتاب الهی و سنت پیامبر صلی الله علیه وآله خواهد بود: «و مُجَدِّدًا لِمَا عَطَلَ مِنْ أَحْكَامِ كِتَابِكَ... وَ سُنَنِ نَبِيِّكَ - و تازه کننده احکام تعطیل شده از قرآن تو... و سنت پیغمبرت باشد. -دعای عهد»

و دیگر اینکه امام مهدی علیه السلام آرزو و سرور قلب پیامبر (ص) است: (اللَّهُمَّ وَ سِرَّ نَبِيِّكَ مُحَمَّدًا صَلَّی اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ بِرُؤُوسِهِ - دعای عهد)

بشارت (أُبَشِّرُكُمْ بِالْمَهْدِيِّ عَلَيْهِ السَّلَام - غیبة شیخ طوسی، ص ۱۷۸، ح ۱۳۶) قائم مقام (وَ الْقَائِمِ مَقَامَهُ - صحیفه مهدیه، زیارت اول حضرت بقیة الله علیه السلام در سرداب مقدس، ص ۶۱۴) و رساننده امتش به آزادی است. (بِهِ يَخْرُجُ ذُلُّ الرِّقِّ مِنْ أَعْنَاقِكُمْ - خداوند به سبب مهدی علیه السلام زنجیرهای بردگی و اسارت را از گردن های شما بر می دارد. - غیبة طوسی، ص ۱۸۵، ح ۱۴۴)

و اکنون بشر چشم به راه قافله سالاری است تا در پرتو رهبری پیامبر گونه او، لبیک گویان قدم به صراط مستقیم بگذارد. حال که جهانیان در جاهلیت مدرن و در حجابی از جهل و نادانی خفته اند، تنها وجود حیات بخشی چون پیامبر صلی الله علیه و آله می تواند بشر را از این خواب گران بیدار کند.

حضرت مهدی علیه السلام مشترکات فراوانی با رسول خدا صلی الله علیه و آله دارند از این رو در دعا عرضه می داریم: «اللَّهُمَّ إِنَّا نَشْكُو إِلَيْكَ فَقَدْ نَبَّيْنَا صَلَوَاتِكَ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ غَيْبَةَ وَلِيِّنَا- خدایا! ما شکایت به درگاهت می کنیم از نبودن پیامبرمان که درود تو بر او و آتش باد! و از غیبت ولی مان.» (مفاتیح الجنان، دعای افتتاح)

**شهادت به نبوت :** حکیمه خاتون عمه امام حسن عسکری علیه السلام نقل می کند: «ناگهان آن فرزند عزیز را مشاهده کردم که در حال سجده بود و دو انگشت سبابه خود را بلند کرد و فرمود: «أَشْهَدُ أَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ [وَحْدَهُ لَا شَرِيكَ لَهُ] وَ أَنَّ جَدِّي مُحَمَّدًا رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ...» (کمال الدین و تمام النعمة، ج ۲، ب ۴۲، ص ۱۵۱، ح ۲)

از امام حسن عسکری علیه السلام نقل است که ایشان فرمود: «ای فرزندان! سخن بگو!» و او اظهار داشت: «أَشْهَدُ أَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَحْدَهُ لَا شَرِيكَ لَهُ وَ أَشْهَدُ أَنَّ مُحَمَّدًا رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ...» (کمال الدین و تمام النعمة، ب ۴۲، ص ۱۴۵، ح ۱)

فرزند رسول خدا صلی الله علیه و آله: پیامبر اکرم صلی الله علیه و آله فرمود: «الْقَائِمُ مِنْ وَلَدِي- قائم از فرزندان من است.» (کمال الدین و تمام النعمة، ج ۱، ب ۲۴، ص ۴۹۰، ح ۶)

و نیز فرموده اند: «الْمَهْدِيُّ مِنْ وَلَدِي- مهدی از فرزندان من است.» (کمال الدین و تمام النعمة، شیخ صدوق، ج ۱، ب ۲۵، ص ۵۳۵، ح ۲)

امام حسن عسکری علیه السلام در بستر شهادت، خطاب به امام زمان علیه السلام فرمودند: «أُبَشِّرُ يَا بُنَيَّ... وَلَدَكَ رَسُولُ اللَّهِ وَ أَنْتَ خَاتَمُ الْأَيُّمَةِ الطَّاهِرِينَ وَ بَشَّرَ بِكَ رَسُولُ اللَّهِ وَ سَمَّاكَ وَ كُنَّاكَ بِذَلِكَ- بشارت بر تو باد ای پسر من!... جد تو رسول خدا صلی الله علیه و آله است و تو خاتم ائمه طاهرین هستی و رسول خدا صلی الله علیه و آله به [ولادت] تو بشارت داده است و این اسم و کنیه را برای تو قرار داد.» (بحار الانوار، ج ۵۲، ص ۱۷، ح ۱۳)

**شبیه ترین مردم به رسول خدا صلی الله علیه و آله:** امام علی علیه السلام فرمود: «أَلَا إِنَّهُ أَشَبَّهُ النَّاسَ خَلْقًا وَ خَلْقًا وَ حُسْنًا بِرَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ- همانا او (مهدی علیه السلام) شبیه ترین مردم از نظر خلق و خلق و نیکی به رسول خدا صلی الله علیه و آله است.» (معجم الاحادیث المهدی، ج ۳، ص ۱۰۴، ح ۶۴۷)

**وحدت در اطاعت و عصیان پیامبر صلی الله علیه و آله:** پیامبر صلی الله علیه و آله فرمود: «الْقَائِمُ مِنْ وَلَدِي... مَنْ أَطَاعَهُ فَقَدْ أَطَاعَنِي وَ مَنْ عَصَاهُ فَقَدْ عَصَانِي وَ مَنْ أَنْكَرَهُ فِي غَيْبَتِهِ فَقَدْ أَنْكَرَنِي وَ مَنْ كَذَبَهُ فَقَدْ كَذَّبَنِي وَ مَنْ صَدَّقَهُ فَقَدْ صَدَّقَنِي إِلَى اللَّهِ أَشْكُو الْمُكَذِّبِينَ لِي فِي أَمْرِهِ وَ الْجَادِحِينَ لِقَوْلِي فِي شَأْنِهِ وَ الْمُضِلِّينَ لِأُمَّتِي عَنْ طَرِيقَتِهِ «وَ سَيَعْلَمُ الَّذِينَ ظَلَمُوا أَيْ مُنْقَلَبٍ يَنْقَلِبُونَ»- (شعراء / ۲۲۷) - قائم از فرزندان من است... کسی که او را اطاعت کند، مرا اطاعت کرده و کسی که او را نافرمانی کند، مرا نافرمانی کرده است و کسی که او را در دوران غیبتش انکار کند، مرا انکار کرده است و کسی که او را تکذیب کند، مرا تکذیب کرده است و کسی که او را تصدیق کند، مرا تصدیق کرده است. از کسانی که گفتار مرا درباره او انکار و تکذیب می کنند و از کسانی که مردم را از طریقه او گمراه می سازند، به خداوند شکایت می برم؛ و به زودی کسانی که ظلم کرده اند، خواهند دانست به چه کیفرگاهی بازگشت می کنند.» (کمال الدین و تمام)

النعمة، ج ۲، ب ۳۹، ص ۱۲۳، ح ۶)

**وحدت در انکار:** امام صادق علیه السلام فرمودند: «مَنْ أَقَرَّ بِجَمِيعِ الْأَيِّمَةِ عَلَيْهِمُ السَّلَامُ وَ جَدَّ الْمَهْدَى كَانَ كَمَنْ أَقَرَّ بِجَمِيعِ الْأَنْبِيَاءِ وَ جَدَّ مُحَمَّدٍ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ ثُبُوتُهُ- کسی که به همه امامان علیهم السلام اقرار کند و امام مهدی علیه السلام را انکار نماید، مانند کسی است که به همه پیامبران اقرار کند، اما نبوت محمدصلی الله علیه وآله را انکار نماید.» (کمال الدین و تمام النعمة، ج ۲، ب ۳۳، ص ۳، ح ۱) امام صادق علیه السلام از پدرانسان از رسول اکرم صلی الله علیه وآله نقل می کنند که ایشان فرمودند: «مَنْ أَنْكَرَ الْقَائِمَ مِنْ وَلَدِي فَقَدْ أَنْكَرَنِي- هر کس قائم از فرزندان مرا انکار کند، مرا انکار کرده است.» (کمال الدین و تمام النعمة، ب ۳۹، ص ۱۲۲، ح ۶)

**بعثت و ظهور با فاصله طولانی:** امام علی علیه السلام در مورد پیامبرصلی الله علیه وآله می فرمایند: «أُرْسِلُهُ عَلَى حِينِ فِتْرَةٍ مِنَ الرُّسُلِ وَ هَفْوَةٍ عَنِ الْعَمَلِ وَ غَبَاوَةٍ مِنَ الْأُمَمِ- خداوند او را زمانی فرستاد که با زمان پیامبران گذشته، فاصله طولانی داشت و مردم از نیکوکاری فاصله گرفته و امت ها به جهل و نادانی گرفتار شده بودند.» (نهج البلاغه، خ ۹۴)

و نیز امام صادق علیه السلام در وصف امام مهدی علیه السلام می فرمایند: «الَّذِي يَمْلَأُهَا عَدْلًا كَمَا مُلِئَتْ ظُلْمًا وَ جَوْرًا لَعَلَى فِتْرَةٍ مِنَ الْأَيِّمَةِ يَأْتِي كَمَا أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ بُعِثَ عَلَى فِتْرَةٍ مِنَ الرُّسُلِ- او کسی است که آن (زمین) را از عدالت پر می کند، همان طور که از ظلم و جور پر شده است. پس از یک دوره فترت از ائمه علیهم السلام می آید؛ چنان که پیامبر اکرم صلی الله علیه وآله نیز پس از یک فاصله طولانی از پیامبران مبعوث شدند.» (غیبت نعمانی، ص ۱۸۶، ح ۳۸)

**مشابَهت در خصوصیات زمانه (پیش از ظهور):** امام علی علیه السلام فرمود: «أُرْسِلُهُ عَلَى حِينِ فِتْرَةٍ مِنَ الرُّسُلِ وَ طُولِ هَجْعَةٍ مِنَ الْأُمَمِ وَ اعْتِرَازٍ مِنَ الْفِتَنِ وَ انْتِشَارٍ مِنَ الْأُمُورِ وَ تَلَطُّ مِنَ الْحُرُوبِ وَ الدُّنْيَا كَاسِفَةٌ النُّورِ ظَاهِرَةُ الْغُرُورِ عَلَى حِينِ اصْفَرَارٍ مِنْ وَرَقِهَا وَ إِيَّاسٍ مِنْ ثَمَرِهَا وَ أَغْوَرَارٍ مِنْ مَائِهَا قَدْ دَرَسَتْ مَنَارُ الْهُدَى وَ ظَهَرَتْ أَعْلَامُ الرَّدَى فَهِيَ مُنْجَهَمَةٌ لِأَهْلِهَا عَابِسَةٌ فِي وَجْهِ طَالِبِهَا ثَمَرُهَا الْفِتْنَةُ وَ طَعَامُهَا الْحَيْفَةُ وَ شِعَارُهَا الْخَوْفُ وَ دِتَارُهَا السَّيْفُ- خداوند پیامبر اکرم صلی الله علیه وآله را هنگامی مبعوث فرمود که از زمان بعثت پیامبران پیشین مدت ها گذشته و ملت ها در خواب عمیقی فرو رفته بودند. فتنه و فساد جهان را فرا گرفته و اعمال زشت رواج یافته بود. آتش جنگ همه جا زبانه می کشید و دنیا بی نور و پر از مکر و فریب گشته بود. برگ های درخت زندگی به زردی گراییده و امید از باروری درختانش قطع شده بود. آب هایش فرو خشکیده و نشانه های هدایت کهنه و ویران شده بود. پرچم های هلاکت و گمراهی آشکار و دنیا با قیافه زشتی به مردم می نگریست، و با چهره ای عبوس و غم آلود با اهل دنیا رو به رو می گشت. میوه های درخت دنیا فتنه، و خوراکش مردار بود، در درونش وحشت و اضطراب، و بر بیرون، شمشیرهای ستم حکومت داشت.» (نهج البلاغه، خ ۸۹)

امام باقر علیه السلام در وصف زمانه پیش از ظهور حضرت مهدی علیه السلام می فرمایند: «لَا يَقُومُ الْقَائِمُ عَلَيْهِ السَّلَامُ إِلَّا عَلَى خَوْفٍ شَدِيدٍ وَ زَلَزَلٍ وَ فِتْنَةٍ وَ بَلَاءٍ يَصِيبُ النَّاسَ... وَ اخْتِلَافٍ شَدِيدٍ بَيْنَ النَّاسِ وَ تَشْتَنَّتْ فِي دِينِهِمْ- قائم علیه السلام قیام نمی کند، مگر [در زمانی که] ترس های بزرگ پدید آمده، و زلزله ها و فتنه ها و گرفتاری ها به مردم رسیده... و اختلاف های شدید، میان مردمان رخ داده و در دینشان تفرقه ایجاد شده است.» (غیبت نعمانی، ص ۲۳۵)

رسول خداصلی الله علیه وآله ، دوره پیش از ظهور حضرت مهدی علیه السلام را این گونه توصیف

کرده اند: «يَكُونُ ذَلِكَ إِذَا رُفِعَ الْعِلْمُ وَظَهَرَ الْجَهْلُ وَكَثُرَ الْقُرَاءُ وَقَلَّ الْعَمَلُ وَكَثُرَ الْقَتْلُ... وَكَثُرَ الْجَوْرُ وَ الْفُسَادُ وَ ظَهَرَ الْمُنْكَرُ... وَ صَارَتِ الْأَمْزَاءُ كَفْرَةً وَ أَوْلِيَاؤُهُمْ فَجْرَةً وَ أَعْوَانُهُمْ ظَلَمَةً وَ ذُوو الرِّأْيِ مِنْهُمْ فَسَقَةٌ» ظهور مهدی علیه السلام وقتی است که علم و دانش واقعی از بین برود و جهل و نادانی آشکار شود و قاریان فراوان گردند و عمل [به قرآن] کم شود و قتل و خون ریزی زیاد گردد... و ظلم و فساد زیاد شود و منکر [و عمل زشت] آشکار گردد... و فرمانروایان کافر و والیان آنها فاجر شوند و کارپردازان آنها ستمگر و صاحبان رأی و نظر از آنها فاسق باشند.» (کمال الدین و تمام النعمة، ج ۱، ب ۲۳، ص ۴۶۹، ح ۱)

**مشابهت در خصوصیات زمانه (بعد از ظهور):** امیر مؤمنان علیه السلام به درگاه خداوند عرضه می دارد: «... إَجْعَلْ شَرَائِفَ صَلَوَاتِكَ وَ نَوَامِي بَرَكَاتِكَ عَلَى مُحَمَّدٍ عَبْدِكَ وَ رَسُولِكَ الْخَاتِمَ لِمَا سَبَقَ وَ الْفَاتِحَ لِمَا أَنْعَلَقَ وَ الْمُعْلِنَ الْحَقَّ بِالْحَقِّ وَ الدَّافِعَ جَيْشَاتِ الْأَبَاطِيلِ وَ الدَّامِعَ صَوْلَاتِ الْأَضَالِيلِ كَمَا حُمِلَ فَاضْطَلَعَ قَائِمًا بِأَمْرِكَ مُسْتَوْفِرًا فِي مَرْضَاتِكَ غَيْرَ نَاكِلٍ عَنْ قُدْمٍ وَ لَا وَاهٍ فِي عَزْمٍ وَ أَعْيَا لَوْحِيكَ حَافِظًا لِعَهْدِكَ مَاضِيًا عَلَى نَفَازِ أَمْرِكَ حَتَّى أَوْرَى قَبَسَ الْقَابِسِ وَ أَضَاءَ الطَّرِيقَ لِلْخَابِطِ وَ هَدَيْتَ بِهِ الْقُلُوبَ بَعْدَ خَوْضَاتِ الْفِتَنِ وَ الْأَثَامِ وَ أَقَامَ بِمُوضِحَاتِ الْأَعْلَامِ وَ نِيرَاتِ الْأَحْكَامِ- [خداوند!] ... گرامی ترین درویدا و افزون ترین برکات خود را بر محمدصلی الله علیه وآله، بنده و فرستاده ات، اختصاص ده! که خاتم پیامبران گذشته و گشاینده درهای بسته و آشکار کننده حق با برهان است. دفع کننده لشکرهای باطل و درهم کوبنده شوکت گمراهان است؛ آن گونه که بار سنگین رسالت را بر دوش کشید و به فرمانت قیام کرد و به سرعت در راه رضا و خشنودی تو گام برداشت و حتی یک قدم به عقب برنگشت و اراده او سست نشد و در پذیرش و گرفتن وحی نیرومند بود. حافظ و نگهبان عهد و پیمان تو بود و در اجرای فرمانت تلاش کرد تا آنجا که نور حق را آشکار و راه را برای جاهلان روشن ساخت و دل هایی که در فتنه و گناه فرو رفته بودند به وسیله او هدایت شدند. پرچم های حق را برافراشت و احکام نورانی را بر پا کرد.» (نهج البلاغه، خ ۷۲)

از امام صادق علیه السلام در مورد سیره حضرت مهدی علیه السلام پرسیدند. ایشان در جواب فرمودند: «يَصْنَعُ كَمَا صَنَعَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ يَهْدِمُ مَا كَانَ قَبْلَهُ كَمَا هَدَمَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَ أَمَرَ الْجَاهِلِيَّةَ وَ يَسْتَأْنِفُ الْإِسْلَامَ جَدِيدًا- [امام مهدی علیه السلام] مانند پیامبرصلی الله علیه وآله عمل خواهد کرد. همان گونه که پیامبرصلی الله علیه وآله آنچه از روش جاهلیت در میان مردم مرسوم بود، از میان برد، [امام مهدی علیه السلام نیز] روشهای جاهلی پیش از ظهور خود را از بین خواهد برد و اسلام را از نو پی ریزی خواهد کرد.» (غیبت نعمانی، ص ۲۳۱، ح ۱۳)

در باره زمانه بعد از ظهور حضرت مهدی علیه السلام در دعای ندبه این گونه می خوانیم: «أَبَيْنَ قَاصِمُ شَوْكَةَ الْمُعْتَدِينَ أَيْنَ هَادِمُ أْبْنِيَةِ الشُّرُكِ وَ النِّفَاقِ أَيْنَ مُبِيدُ أَهْلِ الْفُسُوقِ وَ الْعَصْيَانِ وَ الطُّغْيَانِ أَيْنَ حَاصِدُ فُرُوعِ الْغَى وَ الشَّقَاقِ أَيْنَ طَامِسُ آثَارِ الزَّيْغِ وَ الْأَهْوَاءِ- کجاست شکننده شوکت تجاوزگران؟ کجاست ویران کننده بناهای شرک و نفاق؟ کجاست نابود کننده اهل فسق [و تبهکاران] و معصیت کاران و سرکشان؟ کجاست درو کننده شاخه های گمراهی و اختلاف؟ کجاست محو کننده آثار انحراف و هوا و هوس ها؟» (دعای ندبه)

همچنین پیامبر اکرم صلی الله علیه وآله می فرمایند: «تَأْسِعُهُمُ الْقَائِمُ الَّذِي يَمْلَأُ اللَّهُ عَزَّ وَ جَلَّ بِهِ الْأَرْضَ نُورًا بَعْدَ ظُلُمَتِهَا وَ عَدْلًا بَعْدَ جَوْرِهَا وَ عِلْمًا بَعْدَ جَهْلِهَا- نهمین آنها (امام از فرزندان حسین علیه السلام) قائم است که خداوند به دست او همه زمین را از روشنایی پر می کند، پس از آنکه گرفتار تاریکی شده است و از عدالت و دادگری سرشار می کند، پس از آنکه از ظلم و جور پر شده باشد و سراسر عالم را از علم و دانایی بهره مند می کند، پس از آنکه به جهل و نادانی گرفتار آمده باشد.» (کمال الدین و تمام النعمة، ج ۱، ب ۲۴، ص ۴۸۷، ح ۵)

## اوصاف مشترک مانند:

**رحمت:** پیامبر اسلام صلی الله علیه وآله و اهل بیت گرامی ایشان، مظهر و تجلی رحمت و اسعه الهی اند. در قرآن کریم، خداوند وجود نازنین پیامبر اکرم صلی الله علیه وآله را رحمتی برای عالمیان معرفی می کند: «وَمَا أَرْسَلْنَاكَ إِلَّا رَحْمَةً لِّلْعَالَمِينَ» و تو را جز رحمتی برای جهانیان نفرستادیم. (انبیاء / ۱۰۷)

امام زمان علیه السلام نیز به این وصف توصیف شده است: «السَّلَامُ عَلَيْكَ... وَ الرَّحْمَةُ الْوَاسِعَةُ» سلام بر تو... ای رحمت گسترده [الهی]! (زیارت آل یاسین)

**حجت الله:** در زیارت حضرت رسول صلی الله علیه وآله می خوانیم: «السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا حُجَّةَ اللَّهِ عَلَى الْأَوَّلِينَ وَ الْآخِرِينَ» سلام بر تو ای حجت خدا بر اولین و آخرین [بشر]! (مفاتیح الجنان، زیارت حضرت رسول صلی الله علیه وآله از دور)

امام زمان علیه السلام نیز با لقب حجت الله مورد خطاب قرار گرفته اند: «السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا حُجَّةَ اللَّهِ وَ دَلِيلَ إِرَادَتِهِ» سلام بر تو ای حجت خدا و راهنمای اراده او! (زیارت آل یاسین) همچنین در جایی دیگر آمده است: «السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا حُجَّةَ اللَّهِ عَلَى مَنْ فِي الْأَرْضِ وَ السَّمَاءِ» سلام بر تو ای حجت خدا بر [تمام] اهل زمین و آسمان! (زیارت امام زمان، مفاتیح الجنان)

**نور الله:** وجود مطهر پیامبر اکرم صلی الله علیه وآله نور است. خاصیت نور این است که هم روشن و درخشنده است و هم اطراف خویش را روشن می سازد. پیامبر اکرم صلی الله علیه وآله نور خدا و روشن کننده دل های تیره از جاهلیت و عقل های خفته در کفر و ظلمت می باشند. در زیارت حضرت رسول صلی الله علیه وآله آمده است: «السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا نُورَ اللَّهِ الَّذِي يَسْتَضَاءُ بِهِ سَلَامٌ بِرِئَاسَةِ نُوْرِهِ» که به واسطه اش طلب نور می شود! (مفاتیح الجنان، زیارت حضرت رسول صلی الله علیه وآله از دور)

امام باقر علیه السلام در تفسیر آیه «فَآمِنُوا بِاللَّهِ وَ رَسُولِهِ وَ النُّورِ الَّذِي أُنْزِلْنَا» تغابن / ۸ فرمودند: «النُّورُ وَ اللَّهِ الْأَيُّمَةُ مِنْ آلِ مُحَمَّدٍ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ إِلَى يَوْمِ الْقِيَامَةِ وَ هُمْ وَ اللَّهُ نُورُ اللَّهِ الَّذِي أُنْزِلَ وَ هُمْ وَ اللَّهُ نُورُ اللَّهِ فِي السَّمَاوَاتِ وَ فِي الْأَرْضِ» به خدا قسم! نور، همان امامان از آل محمد صلی الله علیه وآله تا روز قیامت هستند و به خدا سوگند! نور الهی که نازل کرده همان ها هستند و به خدا قسم! نور خدا در آسمانها و زمین، آنها هستند. (اصول کافی، ج ۱، ص ۱۹۴) در زیارت روز جمعه، خطاب به امام مهدی علیه السلام این گونه سلام می دهیم: «السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا نُورَ اللَّهِ الَّذِي يَهْتَدِي بِهِ الْمُهْتَدُونَ» سلام بر تو ای نور خدا! که هدایت جویان، به وسیله اش هدایت می شوند! (مفاتیح الجنان، دعای امام زمان در روز جمعه)

**دعوت کننده به سوی خدا:** خداوند در قرآن کریم پیامبر اکرم صلی الله علیه وآله را دعوت کننده به سوی خویش معرفی می کند: «يَا أَيُّهَا النَّبِيُّ إِنَّا أَرْسَلْنَاكَ شَاهِدًا وَ مُبَشِّرًا وَ نَذِيرًا وَ دَاعِيًا إِلَى اللَّهِ بِإِذْنِهِ وَ سِرَاجًا مُنِيرًا» ای پیامبر! ما تو را گواه و بشارت دهنده و بیم دهنده و دعوت کننده به سوی خدا به فرمان او و چراغی روشنی بخش فرستادیم. (احزاب / ۴۵ و ۴۶) در زیارت آل یاسین نیز امام زمان علیه السلام را با ذکر «دَاعِيَ اللَّهِ» یاد می کنیم: «السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا دَاعِيَ اللَّهِ وَ رَبَّانِي آيَاتِهِ» سلام بر تو ای دعوت کننده [خلق] به سوی خدا و مظهر آیات الهی!

**خاتمیت:** خداوند در قرآن کریم در مورد پیامبر اکرم صلی الله علیه وآله می فرماید: «مَا كَانَ مُحَمَّدٌ أَبَا أَحَدٍ مِنْ رِجَالِكُمْ وَ لَكِنْ رَسُولَ اللَّهِ وَ خَاتَمَ النَّبِيِّينَ وَ كَانَ اللَّهُ بِكُلِّ شَيْءٍ عَلِيمًا» محمد صلی الله علیه وآله پدر هیچ یک از مردان شما نیست، لیکن او رسول خدا و خاتم انبیا می باشد و خداوند همیشه به همه امور آگاه است.

امام مهدی علیه السلام در معرفی خود می فرماید: «أَنَا خَاتَمُ الْأَوْصِيَاءِ بِي يَنْفَعُ اللَّهُ عَزَّ وَ جَلَّ الْبَلَاءَ عَنْ أَهْلِي وَ شِيعَتِي- منم خاتم جانشین های پیامبر که به واسطه من، خداوند بلا را از اهل من و شیعیانم بر می دارد.» (کمال الدین و تمام النعمة، ج ۲، ب ۴۳، ص ۱۸۱، ح ۱۲)

**تلاوت و تفسیر قرآن:** در قرآن کریم آمده است: «لَقَدْ مَنَّ اللَّهُ عَلَى الْمُؤْمِنِينَ إِذْ بَعَثَ فِيهِمْ رَسُولًا مِنْ أَنْفُسِهِمْ يَتْلُوا عَلَيْهِمْ آيَاتِهِ...»-خداوند بر مؤمنین منت نهاد هنگامی که رسولی را در میانشان برانگیخت که آیاتش را بر آنها تلاوت کند...» (آل عمران / ۱۶۴)

همچنین در جایی دیگر می فرماید: «وَأَنْزَلْنَا إِلَيْكَ الذِّكْرَ لِتُبَيِّنَ لِلنَّاسِ- و همانا قرآن را بر تو نازل کردیم تا برای مردم تبیین [و تفسیر] کنی.» (نحل / ۴۲) خداوند در این دو آیه مبارکه، یکی از اهداف بعثت پیامبر اعظم صلی الله علیه وآله را تلاوت و توضیح آیات قرآن و روشن کردن اسرار درونی آنها معرفی می کند. امام مهدی علیه السلام نیز به این لقب مشهورند: «الْسَّلَامُ عَلَيْكَ يَا تَالِي كِتَابِ اللَّهِ وَ تَرْجُمَانَهُ- سلام بر تو ای تلاوت کننده کتاب خدا و مفسر و مترجم آن!» (مفاتیح الجنان، زیارت آل یاسین)

جابر از امام باقر علیه السلام نقل می کند که ایشان می فرمایند: «إِذَا قَامَ قَائِمُ آلِ مُحَمَّدٍ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ ضَرَبَ فَسَاطِيطَ لِمَنْ يَعْلَمُ النَّاسَ الْقُرْآنَ عَلَى مَا أَنْزَلَ اللَّهُ جَلَّ جَلَّالُهُ- هنگامی که قائم آل محمد صلی الله علیه وآله قیام کند، برای کسانی که قرآن را تعلیم می دهند، چادرهایی نصب می کند که قرآن را همچنان که خداوند نازل کرده، به مردم بیاموزند.» (الارشاد، شیخ مفید، ج ۲، ص ۳۸۶)

**مظهر حیات:** امام علی علیه السلام وجود مقدس پیامبر صلی الله علیه وآله را بهاری برای مردم زمانشان دانسته اند: «رَبِيعًا لِأَهْلِ زَمَانِهِ-نهج البلاغه، خ ۱۹۸» امام زمان علیه السلام نیز به تأویل آیه مبارکه «يُحْيِي الْأَرْضَ بَعْدَ مَوْتِهَا...» حدید / ۱۷ «انسان مرده از انسانیت را حیاتی دوباره می بخشند: «الْسَّلَامُ عَلَى رَبِيعِ الْأَنْبَاءِ وَ نَضْرَةِ الْأَيَّامِ- سلام بر بهار مردم و خرمی زمان!» (مفاتیح الجنان، زیارت حضرت صاحب الامر علیه السلام)

**امان برای همه:** قرآن کریم درباره برکات وجودی حضرت خاتم الانبیاء صلی الله علیه وآله می فرماید: «وَمَا كَانَ اللَّهُ لِيُعَذِّبَهُمْ وَأَنْتَ فِيهِمْ- و تا تو در میان آنان هستی، خداوند آنها را عذاب نمی کند.» (انفال / ۳۳) یعنی موجب امان از عذاب الهی است.

امام مهدی علیه السلام نیز در معرفی خود این چنین می فرماید: «إِنِّي أَمَانٌ لِأَهْلِ الْأَرْضِ كَمَا أَنَّ النُّجُومَ أَمَانٌ لِأَهْلِ السَّمَاءِ- من مایه امنیت اهل زمین هستم؛ همچنان که ستارگان امنیت بخش اهل آسمان اند.» (کمال الدین و تمام النعمة، ج ۲، ب ۴۵، ص ۲۳۹، ح ۴) که براساس این حدیث، حضرت مهدی علیه السلام موجب امنیت همه موجودات روی زمین است.

**شفقت و دلسوزی:** خداوند در قرآن کریم می فرماید: «لَقَدْ جَاءَكُمْ رَسُولٌ مِنْ أَنْفُسِكُمْ عَزِيزٌ عَلَيْهِ مَا عَنِتُّمْ حَرِيصٌ عَلَيْكُمْ بِالْمُؤْمِنِينَ رَؤُوفٌ رَحِيمٌ- قطعاً برای شما پیامبری از خودتان آمد که رنج های شما بر او دشوار است و به [هدایت] شما حریص و نسبت به مؤمنان، دلسوز و مهربان است.» (توبه / ۱۲۸)

مهربانی و شفقت پیامبر اکرم صلی الله علیه وآله به قدری بود که برای هدایت افراد، بسیار پا فشاری می کرد؛ به گونه ای که خداوند به ایشان فرمود: «لَعَلَّكَ بَاخِعٌ نَفْسَكَ أَلَّا يَكُونُوا مُؤْمِنِينَ- شاید تو از اینکه

[مشرکان] ایمان نمی آورند، جان خود را تباه سازی!« (شعراء / ۳)

امام رضا علیه السلام نیز امام مهدی علیه السلام را این گونه معرفی می کنند: «وَأَشْفَقَ عَلَيْهِمْ مِنْ آبَائِهِمْ وَأُمّهَاتِهِمْ - از پدران و مادران، بر امت خود مهربان تر است.» (من لا يحضره الفقيه، ج ۴، ص ۴۱۸، ح ۵۹۱۴) در توقیعی از امام مهدی علیه السلام آمده است: «إِلَى أَرْتِيَابِ جَمَاعَةٍ مِنْكُمْ فِي الدِّينِ وَ مَا دَخَلَهُمْ مِنَ الشَّكِّ وَالْحَيْرَةِ فِي وُلاَةِ أُمُورِهِمْ فَغَمُّنَا ذَلِكَ لَكُمْ - به من رسیده است که گروهی از شما در دین به تردید افتاده و در دل نسبت به اولیای امر خود به شک و حیرت دچار شده اند و این امر، مایه غم ما به خاطر شما شد.» (غیبت طوسی، ص ۲۸۵، ح ۲۴۵)

اگر پدر و مادر همواره نگران سلامتی فرزندان و دلسوز و مراقب آنها هستند، این پدر بی نظیر امت، در توقیع خود به شیخ مفید می فرماید: «إِنَّا غَيْرُ مُهْمِلِينَ لِمُرَاعَاتِكُمْ وَ لَا نَاسِينَ لِذِكْرِكُمْ - ما هرگز در رعایت و مراقبت شما کوتاهی نمی کنیم و یاد شما را از خاطر نمی بریم.» (تهذیب الاحکام، ج ۱، ص ۳۷، التوقیعان المبارکان)

یا سیدی مدد یا محمد...

صَلَّى اللهُ عَلَيْكَ يَا اَحْمَد

خوش آمدی خوش آمدی امام صادق

قرآن ناطق تویی روح حقایق

خوش آمدی خوش آمدی امام صادق

مدیحه خوانت شده یاس و شقایق

از بَرَكَتِ وجودِ تو آگاه از حقایق

السلام علیکم یا اهل بیت النبوة